

vrh" je obče znan zaradi božjega pota in krasnega razgleda. Trgovca, ki bi prodajal najpotrebnije reči, smo si bili uže dolgo želeli; to željo nam je izpolnil pridni krojač, Blaže Ofič. Prodaja vsestranske špeerijske reči, prav po ceni. Ne bo 'nam torej več treba po vsako malenkost 1½ ure daleč hoditi, kakor poprej. Hvala omenjenemu gospodu za to blago podvzetje. Na vešalu ima ime sicer nemško napisano. „Blasius Offitsch“, pa to se bo vendar še dalo predrugačiti.

Za splošnje potrebe zdaj pri nas skrbijo: štirje krčmarji, tri tabakarnice in eden trgovec. Po vodo še moremo skoro ½ ure daleč hoditi; kako prijetno je to posebno v taki zimi. kakoršno imamo letos, lahko si vsak predstavlja.

K.

Iz Leš pri Prevaljah. (Lep dar in lep spomin.) Tukaj je umrl kmet stare premožne slovenske korenine, 76 let je bil učakal. V svoji oporoki si je postavil lep spomin, kajti 1000 fl. iz svoje zapuščine je namenil za zidanje nove cerkve pri M. D. Na jezera. Trdnih Slovencev in pa krščanskih mož najde se v tem času le malo, tem večja čast torej njemu, ki je bil oboje. Bog mu povrni v nebesih!

Fil. Živortnik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarica se je zadnji teden mudila v Holandiji. V mestu Amsterdamu pa je pijan, gosposk človek nad njo s palico zamahnil. Visoka gospa se je hudo prestrašila, pa storil ji ni ničesar. Zaprli so ga tekoj in čaka ga ostra kazen. Le prav mu bo! — Cesarjevič z mlado soprogo se je v ponedeljek peljal nazaj v Beč, a v Mariboru, kakor že tudi prej v Ljubljani, ga ni nihče videl, pač pa se je baje v Gradcu pri oknu pokazal. — Državni zbor se je za voljo praznikov razšel, gg. poslanci so že pri svojih družinah, pri svojih volilcih, njih čutila pa so razna prav kakor je bilo njih delovanje v zboru. Naši in vsa večina poslancev gre letos še kolikor toliko zadovoljna v ljubo domovino. — 20. dne aprila, pravijo snide se zopet državni zbor kacih 10 dni, potem pa ga sklene cesar s prestolnim govorom. Volitve bodo že h koncu maja meseca ali vsaj v juniju. — Kardinala Schwarzenberg-a pogreb je bil se ve da sijajen. Navzoč je bil svitli cesar, cesarjevič, cesarjevičinja Stefanija in nadvojvode, vsi ministri, skorej vsa aristokracija pa brez števila ljudi. Kard. Gangelbauer, Dunajski nadškof, je opravil pogrebne molitve, vpricho pa so bili še nuncij sv. Očeta, več českikh škofov in mnogo duhovščine. Truplo so odpeljali v Prago, ker je rajnci želel, biti na Hradšinu poleg svojih prednikov pokopan. — Zoper kričaća dr. Knotz-a dohaja čedalje več protestov iz nemških

občin, pa liberalni listi molče o njih, prec pa na velik zvon bijo, kedar spusti v kakem kotu, kjer že koli, kako ultra-nemško društvica raketelj pritrjenja. Pomozi pač, kar pomore, samo da njih bralci ne izvedó, pri čem da so. — V Gradcu je gosposka sumljivo praznovanje Bismarck-ove 70letnice prepovedala, ne da bi povedala uzrokov. Ne bilo bi pa ultra-bismarkevcem težko jih ugeniti, toda delajo se, kakor bi jih nikakor ne mogli najti. — V Dobrovi na Moravskem se je v soboto 28. z. m. plin užgal v jamah in našlo je tako 54 mož nepričakovano smrt, 32 pa jih je večje, manjše rane dobilo. Za udove in sirote mrtvih delalcev se je baje že poskrbelo.

Vnanje države. Nadvojvoda Franc-Ferdinand mudi se veliki teden v Jeruzalemu, hoče namreč čas Kristusovega trpljenja tudi na kraju tistega preživeti. — Nemški cesar Vilhelm je 22. dne z. m. izpolnil svoje 88. leto. Ljubi Bog ga že dolgo živi, in ponuja mu priliko od leta do leta, da postane svojim katoliškim podložnikom pravičen. toda do zdaj — zastoj. — „Kulturna vojska“ še žanje vedno svoje žrtve, le ne več toliko kruto, kakor kedaj. — Francoze je zapustila v Tonkinu sreča; pred Lang-Sonom so Kitajci njih generala, Negrier-a, do dobra natepli, Steringer-ja pa iz onega mesta pregnali. Okoli Dong-Sona in Thannoi-ja so se še le vstavili. General Brière de Isle prosi nagle pomoči. — Doma se je francosko ljudstvo vrglo na ministre, češ, da so oni te nesreče krivi. Minister Ferry je v očigled tega dal s tovarši vred ostavko. Kamora je dovolila 200 milijonov, da se vojska pelje z večjo močjo in z večjo srečo. — Kakor so se prej, koje trdnjava Chartum bila padla, Angležem bili Francozi, tako se smejo zdaj prvi zadujim, obema pa Rusi. Tako so dobili le-ti roke proste v sredi Azije. Sedaj med Rusijo in Anglijo menda ne bo do vojske prišlo. Sicer bi si pa te velesili bili že zdavno v laseh, ko bi prva imela denar druge, druga prve vojake. — Mahdi se drži sedaj pri miru, pa tuhta gotovo, kako bi kje Angležem katero dal! — Po Grškem je na večih mestih bil potres; v Kalamati, Nisi, Megalopoli se je več hiš podrlo in tudi nekaj ljudi pokopalo. — Na Laškem se giblje gora Etna, prebivalci ob njenem vznožju so si v strahu za svoje imetje, celo za življenje jim lahko postane nevarno.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj o nadlogah kmetskega stanu.

(Govoril slovenski poslanec g. dr. J. Vošnjak v državnem zboru 17. marcija 1885.)

I. Pred vsem moram izreči svoje obžalovanje, da visoka zbornica ni rešila načrta

o podedovanju kmetijskih domov, kakor ga je predlagala vlada. Temu načrtu je bil namen odpraviti vsa ona zla, ki so na podlagi postave od leta 1868 žugale vničiti naš kmetijski stan, vse kmetijsko domovje pa razdrobiti. Do leta 1868 imeli smo namreč postavo, ki je zabranjevala razkosavanje kmetijskih domov; visoki državni zbor je pa leta 1868 tisto postavo preklical, in razkosavanje se je pričelo.

Nesrečni nasledki te postave so se kmalu prikazali; vendar pa se še ne čutijo tako hudo po tistih pokrajinah, koder je postava še le leta 1868 svojo veljavo zadobila, kakor pa pri nas na jugu, kjer smo v francoskih časih dobili „Codé Napoleon“, vsled česar se je smelo zemljišče na drobno prodajati in delati, kakor se je ravno temu ali onemu poljubilo. Nastala so mala posestva, pravi kmetijski domovi so pa vedno bolj redki.

Naj si o malih domovih misli kdo, kar mu drago, toliko je resnica, da so oni na veliko škodo kmetijskega stanu, posebno pa ondi, kjer kmetje nimajo nikakega pristranskega zaslužka. Čisto drugače pa so razmere ondi, kjer so tovarne, kjer ima mali posestnik poleg svojega zemljišča tudi še svoj zaslužek. Ondi si lahko prosti čas porabi za dnino ali pa za delo v tovarni; po krajih pa, ki nimajo nikakih tovarn, mali posestnik nima skoraj večino svojega časa nič kaj pravega opravila; kajti njegovo malo posestvo ne dá mu zadosti posla, postranskega zaslužka ne dobi, in mož je prisiljen za živževem stopiti, kjer ga ravno vglada, dostikrat tudi na škodo svojih sosedov. Kakor sem rekel, je torej jako obžalovanja vredno, da se ta postava ni še v tem zasedanju spravila na dnevni red. Kmetijski naši ljudje nam bodo jako malo hvaležni za to, da se nismo s to postavo pečali.

Gospod poslanec vitez Steeruwitz rekel je, da so hipotekarni dolgovi še največ vzrok, da naš kmetijski stan tako hira. Resnica je, ki jo vsak pripoznava in prav želeli bi bilo, da bi se izvolil jako radikalen pripomoček, ki bi hipotekarne dolgove pobrisal, s čemer bi se kmet oprostil od plačevanja obresti. Sredstvo, kakor ga je nasvetoval Steeruwitz, da bi se namreč hipotekarni dolgovi spremenili v rentne dolgove, katerih ne more nihče odpovedati, bi samo po sebi ne zadostovalo, ker bi bili kmetje potem večni dolžniki svojih upnikov. Amortizacija morala bi se vpeljati, pri kateri se vé, da bi morala država ali na ta ali na oni način pomagati. Največ posla pri tem naj bi pa ostalo posamičnim deželam, katere naj bi si vstanovile deželne hipotekarne banke ter izdajale zastavna pisma s prav nizkimi obrestmi; morda bi se na ta način dala amortizacija speljati. Še le po amortizaciji, ki bi trajala več let, pri kateri ne bi obresti s povračilom vred znašale več nego največ 5 do 5 $\frac{1}{2}$ odstotkov, dalo bi se

kmetu pomagati in ga od silnega bremena oprostiti.

Ravno sedaj so hipotekarni dolgovi po nekterih deželah grozovito veliki ter niso v nobenem razmerju z vrednostjo in čistim doneskom zemljišča. Že tako daleč smo prišli, da kmet ni več posestnik na svojem, ako ima zemljišče več nego za polovico zadolženo; zašel je zopet v hlapčonstvo, kjer je bil ob času desetine in tlake, v hlapčonstvo hipotekarnim upnikom. Res je, da so te večinoma, hipotekarne banke ali pa hranilnice, potem pa tudi zasobniki, pri katerih se mu ni bati, da bi ga preganjali z domú, ker bi bili potem prisiljeni posestvo sami prevzeti, katero bi jim pa prav nič ne neslo. Kakor hitro bi pa upniki tožiti jeli za svojo glavnico, spravili bi vse take kmete na beraško palico.

Najnujnejša potreba je torej, da se nekaj zgodi gledé hipotekarnih dolgov ter da se država in dežele s tem vprašanjem temeljito pečajo. Država kazala se je vedno postrežno deželnim hipotekarnim bankam, ker je njihovim zastavnim listom odpustila pristojbine in davke. Nadjamo se, da bo še v bodočnosti tako pri vseh tistih bankah, ki imajo namen kmetu cenega posojila preskrbeti, ter ga prevideti z amortizovalnim kapitalom, s katerim naj poplača dolgove, ki se ne dajo amortizovati.

Jedna glavnih napak, zakaj da je kmetijski narod ravno na jugu tako pod nič, je prav izvestno prevelik davek s prikkladami.

Davek je že sam na sebi silno velik, kar se je tukaj že večkrat povdarjalo in ni v nobenem razmerju z dohodki, katere kmetu zemljišče daje.

K temu pridružijo se pa še prikklade. Le-te so po naših južnih krajih že tako narastle, da ves davek skupaj od zemljišča več nego 60% čistega dohodka požré.

Tako imamo na Štajerskem n. pr. 39% deželnih prikklad, potem imamo okrajne naklade, katere po mnogih okrajih 40. največ pa po 20, 25 do 30% znašajo. Sedaj pridejo pa še občinske naklade in povem vam, da poznam okraje, po katerih imajo že skoraj vse občine po 40% občinskih naklad. V okraju Slovenjebistriškem skorej vse občine po 40 do 50% plačujejo ter se jim je ondi ves davek spel na 110%. (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 14 Major je k vojakom odbral nekega mladeniča, ki bi bil vse rajši, kakor vojak, naposled ga major vpraša: „Med katere vojake bi te uvrstil, med konjenike ali pešce?“ „Če mi že na voljo date, gospod major, bi pač prosil, da me med „urlauberje“ uvrstite!“